



Sławomir Oleszek
Gdańsk, 2025

Lan Gui

i powstanie szkoły podwójnych rąk stylu hung

Lan Gui (兰桂)¹, to w świecie „Południowego Kungfu” i Opery Kantońskiej Yueju (粵劇) postać znana, ale dopiero od niedawna odkrywana na nowo. Powodem tej sytuacji jest kontekst wydarzeń politycznych i społeczno-kulturalnych



XIX wieku, które stanowią tło jego biografii. Zestawienie wiarygodnych informacji na ten temat okazało się trudne. Nie można bowiem przeprowadzić analizy krytycznej, interpretacji i wysunąć wniosków z przeszłości, jeżeli prawdziwe dane osobowe mistrza Lan Gui mogą być niepełne lub inne. Odpowiedzialny za ten stan rzeczy jest burzliwy i szczególnie krwawy okres ostatnich dwóch stuleci w Chinach, który przysłonił wiedzę o dokumentach, artefaktach, świadkach jego tożsamości i działalności trenerskiej. Stąd problemy z ustaleniem źródeł i pozyskaniem autentycznych wizerunków bohaterów tamtych lat. Niestety, losy wielu z nich nie zostały odpowiednio utrwalone i zarchiwizowane. To powoduje, że śladowe wzmianki pojawiające się w nielicznych tekstach i przekazach ustnych nie mogą zastąpić niebudzących wątpliwości dowodów, co najwyżej mogą zasugerować kierunki poszukiwań i badań historycznych.

W drugiej połowie lat pięćdziesiątych XIX wieku Lan Gui, ceniony w środowisku sifu, mistrz sztuki scenicznej i kungfu, podobnie jak inni artyści został zmuszony do porzucenia pracy w Operze Kantońskiej i życia na Czerwonej Dżonce, którą wraz z trupą podróżował po Rzece Perłowej dając występy w różnych miejscach rozsianych wokół Delt. Przyczynił się do tego mandzurski zakaz udziału aktorów i śpiewaków w publicznych przedstawieniach i pokazach, który rozciągał się na „Dwie Przestrzenie” Liangguang (兩廣). Obejmowały one strefę wpływów prowincje Guangdong (Wschodnią Przeszłość), Guangxi (Zachodnią Przeszłość), oraz Hajnan, Hong Kong i Makau. Był to cios wymierzony w działalność gospodarczą i możliwość osiągania dochodów przez artystów, a także ich stałego uczestnictwa w opiniotwórczym i oświatowo-wychowawczym życiu ludności.

Od czasu opowiedzenia się załóg z Czerwonych Dżonek po jednej ze stron konfliktu dynastii Qing z bojownikami „Niebiańskiego Królestwa Wielkiego Pokoju” Tai Ping Tian Guo (太平天國)², zaczęto je marginalizować. Były traktowane wrogo i tłumione za aktywność w ruchu oporu, tajnych stowarzyszeniach walczących o byt, przejęcie władzy i rozwój ekonomiczny Chin.

Zjawisko korupcji, wygórowanych i niedających się uściścić podatków od działalności artystycznej, a przy tym słabość państwa, widziana od wewnątrz i przez opinię międzynarodową,

¹ Lan Gui pochodził z Panyu (番禺區). Jest to dzielnica miasta Guangzhou, zasiedlona obecnie przez około milion mieszkańców.

² W 1854 roku Lee Man Mao aktor i mistrz kungfu należący do tajnego chińskiego stowarzyszenia Tientihui odpowiedział na wezwanie Taipingów do walki niepodległościowej z rządzącymi Mandżurami. Poprowadził do boju artystów z najstarszej Gildii Opery Kantońskiej Qiong Hua działającej w Foshan.

ujawniło liczne tego przykłady, gdy oficjalnie Mandżurowie pozwali na wspierających szeroko pojętą kulturę i sztukę, również w regionie Liangguang'u.

Nie mogąc kontynuować kariery operowej, Lan Gui zszedł na ląd i udał się w okolice Datang (大塘村), Houjie (厚街) i Dongguan (东莞), gdzie poszukiwał miejsca do zamieszkania i jakiegoś zarobku, aby się utrzymać i normalnie funkcjonować. Nie posiadając innych umiejętności poza aktorstwem, śpiewem i kungfu, zdecydował się otworzyć szkołę walki.

Wśród chętnych do nauki znalazł się pochodzący z wioski Datang młody Wang Lao Zuo (王老佐), znany też jako Wang Lu Zuo (王鲁佐), oraz spokrewniony z nim w linii bocznej Wang Niu Xian (王牛咸)³. Wang Lao Zuo (kantońskie: Wong Lou Cho) okazał się gorliwym uczniem. Dzięki pracowitości zaskarbił sobie życzliwość sifu, który zwrócił na niego baczniejszą uwagę. Przez cztery lata nauczył go szeregu form walki, w tym: „Dwugłowego kija” Soeng Tau Kwun (双头棍), „Długiej tyczki smoka” Chang Lung Kwun (长龙棍), „Podwójnych tasaków” Soeng Dou (双刀), „Żelaznej liny” Tit Shin Kuen (铁线拳), sekwencji Qigong obejmujących Nei Gong „Siły wewnętrznej dłoni” Hap Pun Cheung (内功 合盘掌) i Wei Gong „Dłoni żelaznego piasku” Tit Saa Cheung (外功 铁砂掌). Wraz z powyższymi, Wang Lao Zuo opanował ćwiczenia w parach i z użyciem trenażerów.

Kiedy po śmierci Lee Man Mao (李文茂) i upadku Powstania Taipingów wrzawa polityczna nieco przycichła, pojawiła się możliwość wznowienia występów Opery Kantońskiej i przyjęcia nowicjuszy. Lan Gui przekazał wtedy swoje kwoon pod opiekę młodszemu bratu Pei Lou Mau (皮老茂) i niezwłocznie udał się do Guangzhou, aby na miejscu wesprzeć przedstawicieli swojego cechu w rozmowach z Gubernatorem Generalnym Rui Lin'em (瑞麟).

Badania terenowe zainicjowane 6 marca 2018 roku w wiosce Datang dostarczyły informacji o pielęgnowaniu tam wiedzy technicznej i tradycji dawnego kwoon mistrza Lan Gui, co stanowi o ciągłości tej linii przekazu również w zakresie wzmacniającym lokalną pozycję Hung Kuen (洪拳).

Po tym jak Lan Gui powrócił do Guangzhou, Wang Lao Zuo kontynuował treningi pod kierunkiem sifu Pei Lou Mau (Pi Lao Mao), który po jakimś czasie wprowadził go w arkana stylu „Dłoni Buddy” Fat Cheung (佛掌), zawierającego formy bokserskie, oddechowe i z bronią (器械套路). Przez wiele dekad wiedza ta choć szerzej niepopularyzowana, była wzbogacana pod względem strukturalnym i samoobronnym, a kolejne pokolenia kultywowały pamięć o sifu Lan Gui i jego wkładzie w upowszechnianie kungfu.

Na podstawie zdobytych doświadczeń i refleksji Wang Lao Zuo opracował też własne formy walki. Już jako trener, swoje umiejętności przekazywał w klanie rodzinnym i wśród bliskich znajomych przyjmując za nazwę systemu „Dwuręczny Boks Hung”, Soeng Sau Hung Kuen (双手洪拳).

Chociaż pojawienie się Hung Kuen w rejonie Datang, Houjie i Dongguan datuje się na rok 1838, to bez wątpienia w późniejszym czasie sifu Lan Gui odcisnął swoje imię jako jeden z tych mistrzów „Południowej Pięści”, którzy mieli bezpośredni i osobisty wpływ na wyspecjalizowanie się Wang Lao Zuo w sztukach walki.

Do chwili obecnej w Datang praktykowane są takie formy, jak: Tit Shin Kuen (铁线拳), Fat Cheung (佛掌), Mau Fat (茂佛), Hap Pun Cheung (合盘掌), Tit Saa Cheung (铁砂掌), czy Saam Ban Fu (三板斧) nauczana również w szkołach Wing Chun (詠春拳), a poza nimi Tsak San (侧身), Chin Cheung (转掌), Tau Lyun (頭聯), Sap Lyun (拾聯), Soeng Tau Kwun (双头棍), „Kij kołyszający łodzią” Jiu Suen Kwun (摇船棍), „Kij początkowy i końcowy” Tsi Mei Kwun (始尾棍), wspomniana „Długa tyczka smoka” Chang Lung Kwun (长龙棍), a ponadto, Soeng Dou (双刀), Tiu Dou (挑刀), Gau Waan Dou (九环刀), Tsat Sing Dou (七星刀), Saam Tsi Paa (三齿耙), Saam Tsa (三叉), Min Tang Tse (面藤遮).

Niektóre z tych broni były używane przez mistrza Lan Gui podczas gry w Operze Kantońskiej, a inne zostały zaadaptowane z wyposażenia formacji milicyjnych i armijnych dynastii Qing.

³ Wang Niu Xian (王牛咸) uczył się kungfu i tradycyjnej medycyny chińskiej od sifu Lan Gui. Zyskał sławę dzięki opracowanej recepturze i wędrownej sprzedaży tabletek pourazowych „Wang Niu Xian Die Da Wan” (王牛咸跌打丸). Był reprezentantem tradycji sztuk walki Lingnan (岭南) i słynnym lekarzem z Dongguang w końcu dynastii Qing i za rządów Republiki Chińskiej.